

8

Implicacions ecològiques del desenvolupament industrial

Antoni Barbarà

Fa milers d'anys, potser milions que van aparèixer els primer vestigis d'una actuació «intelligent» i aquesta «intelligència naixent» comença a manifestar-se, entre d'altres, en un aspecte: el fer coses, eines, armes, etc. Això suposa una actuació sobre el medi ambient i per primera vegada, no obeeix comportaments automàtics

instintius, sinó que és conseqüència d'una elaboració mental. Aquesta actitud, aquesta faceta activa de la intelligència humana es desenvoluparà de manera contínua i progressiva des del primitiu «homo faber» fins al sofisticat tecnòleg actual.

I és així com l'home va fent coses, va inventant coses i la creació d'aquests

objectes respondrà a unes intencions, a uns desigs que a vegades són positius per a una espècie i a vegades són més aviat negatius o desfavorables. Entre els objectes o invents fonamentalment positius podríem anomenar el control del foc, el llaurador, la roda, la impremta, els moderns mitjans de comunicació, els avenços científics de la Medicina... Entre els negatius, o almenys amb conseqüències parcialment negatives, caldria anomenar la primitiva pedra llancívola o de percussió, la fletxa, l'espasa, la pólvora, la dinamita, l'energia nuclear... Podem constatar un fet: l'home, gràcies a la seva intel·ligència, és capaç de desenvolupar tècniques o tecnologies nocives per a la seva pròpia espècie.

Al segle passat, en alguns països de l'occident europeu s'inicia un fenomen que coneixem amb el nom d'industrialització, que és la fabricació massiva d'objectes en sèrie, oposada a l'artesania. Per tant, suposa un vertiginós desenvolupament de la capacitat fabril de l'home. La industrialització hagués pogut ser un factor molt positiu per al benestar de l'home, però la realitat és que no ha estat així per dues raons:

En primer lloc la industrialització no s'ha aplicat exclusivament a la producció d'objectes necessaris i desitjables per a l'home, sinó que molt sovint s'ha dedicat a produir objectes nocius o alienants (pensem sobretot en el capítol d'armaments). A més a més, ja que en el món occidental els òrgans de poder han coincidit pràcticament amb els interessos del capital, s'ha propiciat i s'ha fomentat el consum al crear necessitats fictícies que tenen l'home atrapat.

En segon lloc i com a conseqüència d'això que hem dit, s'ha produït un desenvolupament quantitatiu extraordinari, incontrolat, del procés d'industrialització, que està incidint fortament en el medi ambient natural. L'home ha deixat de banda el seu entorn físic i ha procedit a una espoliació sistemàtica i massiva de les matèries primeres —petroli, minerals, etc.— i a una contaminació ambiental progressiva —aire, aigua, sòl, etc.—.

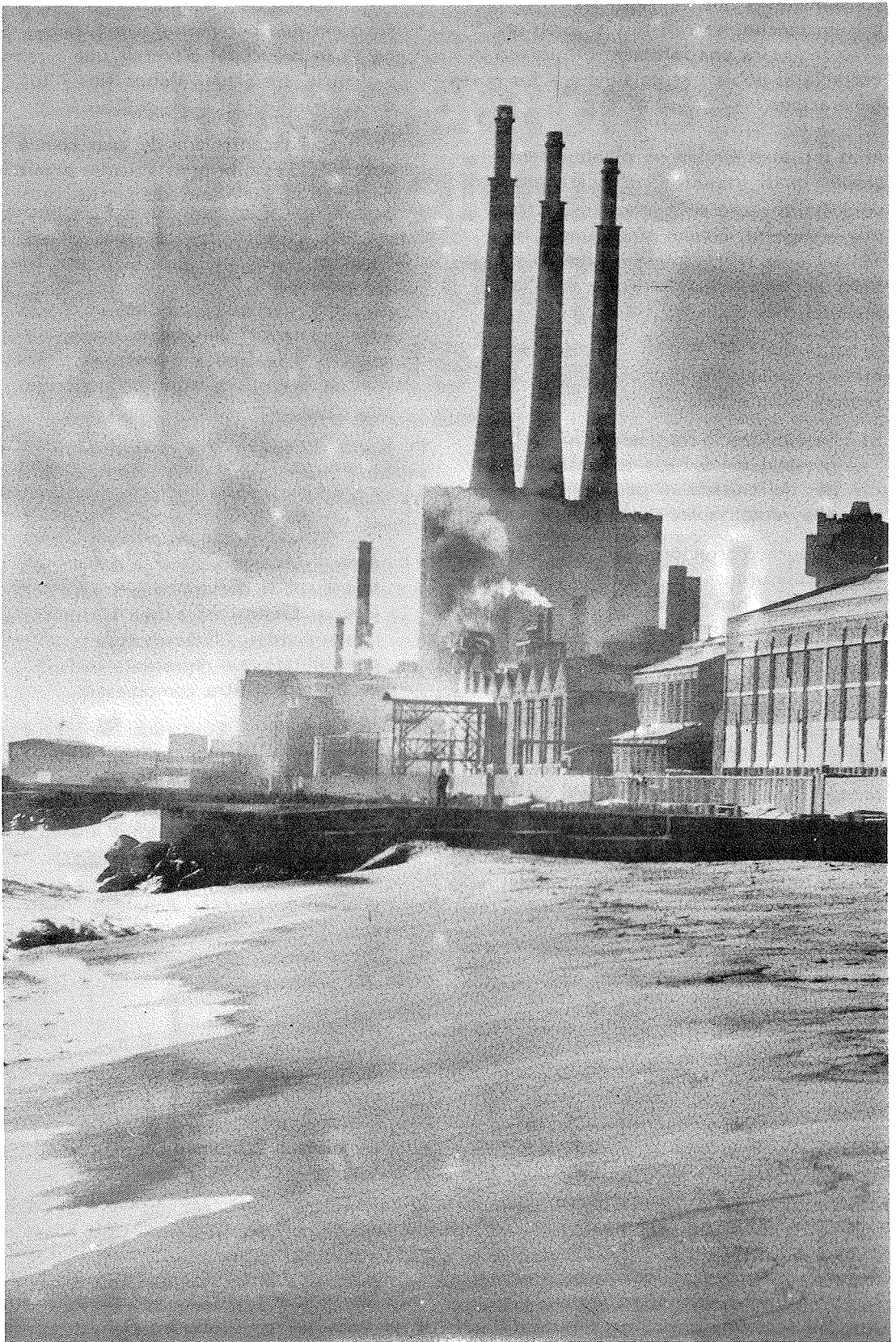
Aquesta situació ens condueix a un deteriorament progressiu de l'entorn físic i preveiem l'agonia d'un planeta que desgraciadament és l'única llar per a l'home.

El problema no és solament de quant de temps serà necessari per aquesta consumpció total i irreversible, sinó que, al pas que anem, si continuen vigents les estructures socio-polític-econòmic-industrials, arribarem indefectiblement a la consumpció definitiva.

Solucions? Són tan difícil, tan contràries a tants conceptes arrelats, que hom té por de ser titllat de somniador, d'utòpic o, fins i tot, dement pel sol fet de dir-les:

- Supressió de la producció d'objectes negatius i indesitjables i, fins i tot, d'aquells que són racionals i de natural innecessaris.
- Control ambiental estricte de la producció de béns necessaris. Si la persistència d'aquests tipus d'indústria necessària resultés incompatible amb una bona preservació de la natura, s'hauria de pensar en la reducció obligada de necessitats.
- Repartiment equitatiu a nivell mundial de les possibilitats d'accés als béns lícits de consum amb el consegüent repartiment, també equitatiu, del factor treball, que hauria de ser considerat com a una responsabilitat individual i col·lectiva i no com a un dret, el dret al treball, que la degeneració social engendrada pel capitalisme ha situat com un bé o objectiu desitjable en si mateix.

La consecució de tots aquests punts o solucions passa indefectiblement per l'establiment d'una veritable democràcia entesa com a possibilitat d'un poder o organisme directiu representatiu del «ciutadà normal» o, dit d'una altra manera, del poble. Una altra premissa imprescindible és la desintoxicació mental de l'home, que indubtablement ha estat obligat i mentalitzat per entrar en el «joc

consumista» i que, donades les circumstàncies, es resistirà a sortir-ne. Això requerirà una formació o informació correcta al poble i especialment a les noves generacions.

Amb tot, això sembla un plantejament utòpic, quasi irrealitzable, encara que no volguéssim caure en un realisme estricte que comporta, creiem sincerament, una sentència de mort, a termini més o menys llarg, per a la humanitat, després d'una malaltia més o menys dolorosa.

Ja no a nivell de solucions, sinó com a mesures palliatives, proposaríem a curt termini dues actuacions immediates:

- a) Sensibilització-conscienciació de la gravetat del tema a tots els nivells, des del ciutadà «a peu» fins als més alts responsables de la nostra societat.
- b) Mesures correctores per a indústries desmesuradament contaminants. Les mesures han de ser de cost econòmic accessible i capaces de reduir la seva agressivitat medi-ambiental. Parallelament, control estricte per a projectes d'instal·lació de noves activitats industrials.

A l'entrar finalment en la temàtica específica de la nostra ciutat, valorarem algunes característiques molt concretes:

- Diversificació d'activitats i la consegüent dificultat per a una actuació planificada.
- La ubicació és irracional i anàrquica amb indústries immerses en zones de vivendes, equipament, etc., i que imprescindiblement haurà de corregir-se mitjançant la creació de polígons industrials o d'altres sistemes.
- Antiguitat i pèssima conservació i manteniment de les instal·lacions. Aquesta situació està agreujada per la crisi econòmica actual.
- Predomini de la petita indústria. Un gran percentatge són microindústries d'àmbit familiar, d'escassa productivitat i nul control.
- Absència de control. Els antics

responsables de l'administració —i suposem que per motius complexos— no s'han preocupat d'exercir una vigilància adequada. Manca fins i tot un cens industrial.

- Utilització incontrolada del mar com a abocador. Les fàbriques situades arran de la costa l'utilitzen d'aquesta manera, sense tenir en compte les catastròfiques conseqüències que això comporta.
- Aspectes diversos a considerar en un altre moment: Immigració, stress, neurosis d'ansietat i depressives, vivenda, transport, atur, delinqüència, etc.

Es tracta de fixar-nos a curt termini unes mínimes realitzacions molt concretes dins les coordenades d'allò que és possible i urgent:

- a) Aire. — Aconseguir per a Badalona la sol·licitada declaració per part del Govern Central de «Zona d'atmosfera contaminada». Els avantatges i possibilitats que representa serien motiu d'una altra comunicació.
- b) Aigua. Mar. — Construcció urgent d'un col·lector interceptor transversal a l'alçada de la platja que, recollint tots els residus dels col·lectors perpendiculars, els conduís fins a l'estació depuradora del Besòs. Depuració prèvia i controlada dels abocaments tant industrials com de les grans concentracions humanes. Reconstrucció ràpida de tota la xarxa de clavegueres, avui inservible.
- c) Sòl. — Totes les mesures que tendeixen a la recuperació del sòl —del poc que queda— per a convertir-lo en zones de jardins o forestals segons les dimensions: Lluita contra tota forma de barraquisme i d'hortets clandestins.
- d) D'altres. Sorolls. — Control del soroll del tràfic motoritzat i la seva correcció. Control i correcció del soroll industrial.

...tenim feina per uns quants anys!...